

Het huis Middelvaart

Rijksstraatweg 103, 1396 JH Baambrugge

Het huis Middelvaart is zo genoemd omdat het aan de trekvaart midden tussen Amsterdam en Utrecht lag. Bouwheer en verwerving zijn in de mist der tijden opgegaan.

Bij deze buitenplaats worden node de schriftelijke aantekeningen gemist omtrent eigendomswisselingen in het gerecht Abcoude-Baambrugge van vóór 1680; deze zijn door de oorlogshandelingen van 1672-'73 helaas geheel verloren gegaan. Aangezien de meeste langs de Angstel tot stand gekomen buitenplaatsen zijn gebouwd op initiatief van Amsterdamse kooplieden, zijn het de Amsterdamse archieven, die in veel gevallen toch nog aanwijzingen geven omtrent *bouwheer* en *decennium* van totstandkoming.

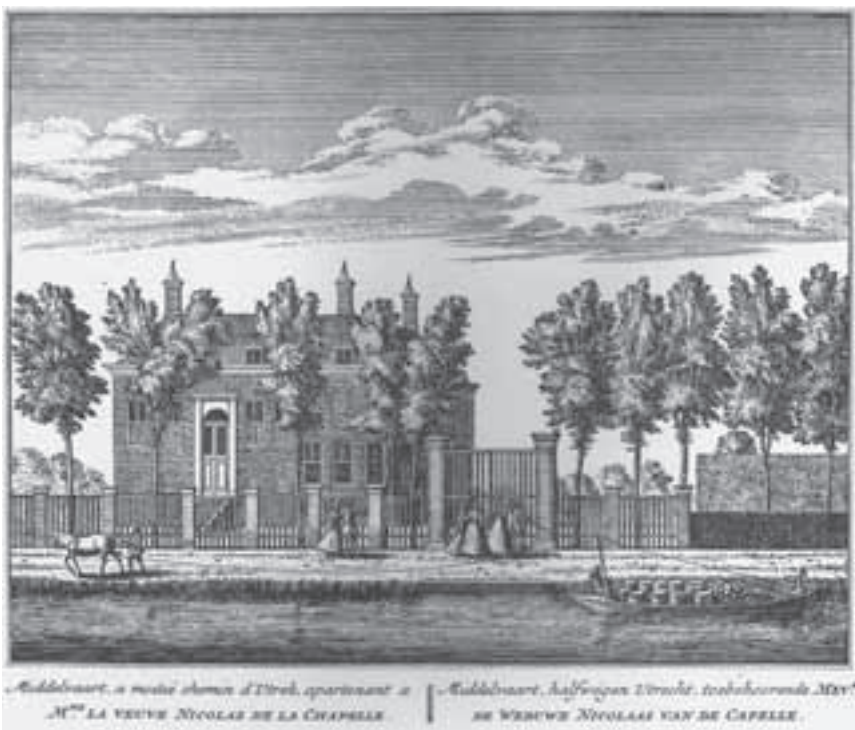
De oudste vermelding evenwel van **Middelvaart** in de archieven van het gerecht, die dateert uit 1691, wijst in een andere richting:

Estimatie seeckere huysinge, hofstede, plantagie, boomgaert en tuyn, genaemt Middelvaart, nevens omtrent 20 mergen lant, by Huygh Goverts de Beer, schout tot Loenen op 16-11-1691 in de audientie van den Hove Provinciael van Utrecht by decreet gecoght; deselve huysinge, hofstede, plantagie, boomgaert en tuyn geestimeert ter somme van f4.350,-¹, zodat voor het eerdere verloop in de Utrechtse archieven – helaas tevergeefs – naar aanknopingspunten is gezocht. De bewoordingen van de vermelding uit 1691 maken evenwel duidelijk dat dan reeds van een buitenplaats sprake is.

De in de tijd daarop volgende vermelding dateert van het eind van het jaar 1700: *Estimatie seeckere huysinge, boerenhuys, hofstede, plantagie, boomgaert en tuyn met de aanhorige landerijen, by den Here Nicolaes van Capelle gecogt van Abraham van Dorssen voor f11.200,-; geestimeert op f6.000,-² {Bij estimaties werd de waarde van de opstallen niet meeberekend (13^e Penning)}.*

Het grote verschil in prijs doet vermoeden dat Van Dorssen het huis aanmerkelijk vergrootte en ook het park verfraaid heeft.

De akte, waarbij de eigendom van **Middelvaart** overging van Huygh Goverts de Beer op Abraham van Dorssen, noch een vermelding daarvan is aangetroffen, doch feit is dat deze beide heren meermalen samenwerkten, soms gezamenlijk onroerend goed kochten. Een van de twee dochters van Huygh, Aertje

Afb.1. Middelvaart, Baambrugge, rond 1730 door A. Rademaker (*Hollands Arcadia* nr. 86).

Huygen, was getrouwd met een zoon van Abraham, nl. Jacob Van Dorssen, die zijn schoonvader later is opgevolgd als schout van Loenen. Een andere zoon, Jan van Dorssen, werd in de eerste jaren van de 18de eeuw genoemd als secretaris van Loenen. Eén dochter, Wijntje geheten, was al vroeg weduwe en komt als zodanig in de archivalia voor.

Wegens ziekte en overlijden van Abraham van Dorssen waren het zijn erfgenamen, die de transactie, waarbij **Middelvaart** in handen kwam van Nicolaes van Capelle, verder afrondden met het transport.³ Wel had Abraham op 19-08-1700 nog octrooy om te testeren verkregen, hetgeen zou zijn geschied bij notaris Anthony Niesteegh te Utrecht, doch helaas is van de jaren rond 1700 van deze notaris niets bewaard gebleven, zodat ook deze weg geen verdere zekerheid kon brengen.

Gelukkig is er de afbeelding van deze buitenplaats in het in 1730 verschenen boekwerk, *Hollands Arcadia*, van A. Rademaker.⁴ Wel doet zich bij het beschouwen van de in dit boek geplaatste afbeelding (Afb. 1), de vraag voor of het pand oorspronkelijk ook zo breed is geweest als weergegeven, dan wel dat het linker deel van vijf traveeën later is vergroot met drie traveeën ter rechterzijde. Dit ‘nieuwe’ deel heeft ook twee schoorstenen achter elkaar, terwijl het linker – oudste – gedeelte slechts één schoorsteen heeft. Het is dus niet een vierkant opgebouwd huis zoals **Paddenburg** zich voordoet. Daar lijkt óók de vierde schoorsteen te ontbreken, maar die zou daar zeer wel achter de bomen schuil kunnen gaan.⁵ De ‘aanbouw’ bij **Middelvaart** is lager gelegen, hetgeen zou kunnen wijzen op – door verbetering van de kaden – groter vertrouwen in het voorkómen van overstromingen (vgl. **Poelesteyn**, hoog onderhuis zonder enige aanduiding van een opening).⁶ De ingangspartij is van groter eenvoud dan die van **Paddenburg**, waar de buitentrap van drie zijden lijkt te kunnen worden beklommen. Het geheel ademt ook een grotere eenvoud dan verscheidene andere voorgevels van andere huizen in genoemd boek, hetgeen met betrekking tot de bouw van het oudste gedeelte voor het vijfde of het zesde decennium van de 17de eeuw doet kiezen. Veel eerder wordt zeer onwaarschijnlijk geacht, omdat architectuurdetails uit de Hollandse renaissance hier geheel ontbreken, terwijl die bij bijvoorbeeld de buitenplaats **Sorgvrij** als ook bij het chirurgijnshuis van Baambrugge duidelijk aanwezig zijn. (daterend uit het vierde decennium van de 17de eeuw)⁷ Vergelijking met Lutgers’ tekening van het huis in 1843, zie afb. 4, dat in volume niet gewijzigd lijkt wat de situatie in 1730 betreft, toont dat Rademaker het huis in hoogte overdreven tekende. Met name de souterrain raampjes aan de linkerzijde laten dat merken. Waarschijnlijk had de uitbreiding aan de rechterzijde in 1730 al een ingang zoals Lutgers die tekent. Aan die zijde is geen sprake van een onderhuis of souterrain. Tengevolge van de ‘Franse oorlog’ (1672-’78) werd er weinig risico genomen en werden er weinig nieuwe buitenplaatsen gesticht, en zo ontstond een herkenbare caesuur in de architectuurontwikkeling. **Meerleveld** en **Ipenburg** zijn dan ook duidelijk van nadien (Afb. 2).

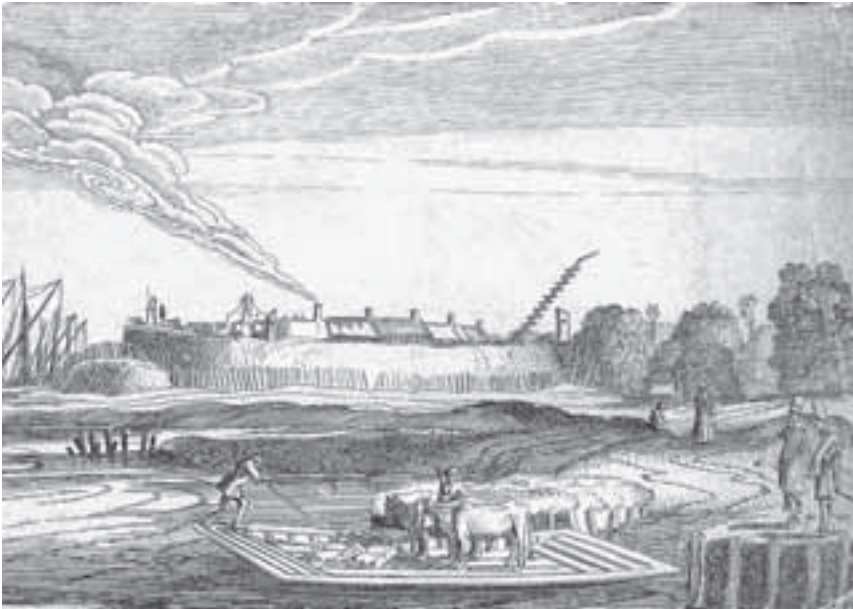
Welke personen kunnen nu, ingevolge de gegevens hierboven genoemd, met **Middelvaart** in verband gebracht worden? Dat zijn Huygh Goverts de Beer, schout van Stichts Loenen, en Abraham van Dorssen, bierbrouwer te Vreeland, die zich vanaf het zevende decennium van de 17^e eeuw steeds intensiever met het Zandpad voor het gedeelte tussen Nieuwersluis en de Voetangel is gaan bemoeien. Abraham van Dorssen werd verscheidene malen in de archieven van Abcoude-Baambrugge aangetroffen, waarvan vermeldenswaard is de aankoop van een hofstede bestaande *in een huysinge, bergh ende schuyr met 21 morgen, 1 hont en 10*

Afb.2. Ypenburg, Abcoude, rond 1730 door A. Rademaker (*Hollands Arcadia* nr. 73).

*roeden so wey- als hooylant, gelegen tussen Baembrugh ende Abcoude, omtrent 't Slot, van outs genaempt Het Hoge Landt, strekkende voor van 't Geyn tot aen de gemene Wagenwegh tusschen Utrecht en Amsterdam, belent suytwaerts de Heer van Naerden (de eigenaar van Ipenburg).*⁸

De aankoop van deze boerderij door Abraham van Dorssen, is als geldbelegging te zien; er is nimmer een buitenplaats van gemaakt. Echter bij Nieuwersluis ondernam Abraham tal van initiatieven: Bij elke aanbesteding van door de Commissarissen van het Zandpad te innen gelden, dingt Abraham mee en zo slaagt hij er in om zijn invloed als pachter te vergroten. Hij verwerft vergunning om bij Nieuwersluis een brug over de Vecht te bouwen, zodat de route van Abcoude naar Breukelen, die zich aan de oostzijde van de Vecht in zuidelijke richting voortzette, in korter tijd afgelegd kon worden (de verbinding werd vóórdien met een pont onderhouden)⁹ (Afb. 3).

Afb.3. Het type pontveer dat in de 17de eeuw op de Vecht bij Nieuwersluis dienst deed (Part coll.).

Ook bouwde hij daar al eerder een nieuwe stal ten behoeve van de jaagpaarden die gewisseld moesten worden en in 1686 bouwde hij daar ook een nieuw tolhuis, tevens herberg, waar hij zelf is gaan wonen.

Hierbij zij aangetekend dat de broer van Abraham, genaamd Tielman van Dorssen, het tolhuis bij de Voetangel van de Commissarissen voor het Zandpad huurde, waarbij Abraham als borg optrad, terwijl anderszins bij een aanbesteding van een pacht zijn broer Tielman van Dorssen als borg voor Abraham optrad.

Zo kreeg Abraham aan het einde van de zeventiger jaren van de 17de eeuw alle tolgelden en gabelen als pachter in handen, en was hij bovendien later ook betrokken bij het beheer van het Zandpad. Als er gebreken zijn wordt hij door de Commissarissen 'gelast' om e.e.a. in orde te brengen. Voor het totaal van alle pachten moest hij *f*10.000,- per jaar betalen, steeds aan Amsterdam en de provincie Utrecht ieder de helft.

Ten slotte zij vermeld, dat één der eerste pachters van het weggeld van het Zandpad Dirck Jansz van Dorsten was. Het is verleidelijk daarin de vader van Abraham van Dorssen te zien.

Verdere gegevens inzake het begin van de 17e eeuw ontbreken geheel, zij het dat er in de tweede helft van de 20ste eeuw een rapport aan G.S. van Utrecht is uitgebracht, waarin – helaas zonder enige bronvermelding! – werd gesteld dat de bouw van de buitenplaats **Middelvaart** zou dateren van de jaren 1604-'10. Het is niet onmogelijk dat een naar belegging voor zijn gelden zoekende koopman in die jaren ter plaatse grond gekocht heeft. Maar het feit dat onze omgeving vanuit Amsterdam pas echt werd ontsloten met de aanleg van het Zandpad, 1626-'30, gevoegd bij de aanwijzingen die de architectuur ons opleveren, en die ons de bouw in het midden van die eeuw doen plaatsnemen, geven aanleiding de mededeling als zou de bouw van deze buitenplaats in het eerste decennium van de 17^e eeuw hebben plaats gevonden, naar het rijk der mythen te verwijzen.

Na 1700 voldoende zekerheid

Hoe het ook zij, de buitenplaats **Middelvaart**, door Abraham van Dorssen verkocht aan Nicolaes van Capelle, werd, ná het overlijden van Abraham medio 1701 door diens kinderen en erfgenamen aan Nicolaes getransporteerd.¹⁰

Nicolaas Rochuszn. van Capelle, de koper van **Middelvaart** in 1700, was een achterkleinzoon van Rochus Pieterszn van Capelle die in 1571 te Delft werd gedoopt, in 1604 te Amsterdam als poorter werd ingeschreven, en die zich ontwikkelde tot een voornaam koopman '*op 't Water*' (= aan het Damrak).¹¹

Diens zoon, Nicolaes Rochuszn van Capelle, (1609-'95) gehuwd met Elisabeth Suerland, kan als een vooraanstaand koopman beschouwd worden, die het o.a. tot bewindhebber van de O.I.Comp. bracht (1652) en directeur was van de Colonie van Guyana of Wilde Kust (1660). Hij was ook Overman van de kooplieden. Hij werd ondermeer Regent van het Aalmoezeniers Weeshuis, (1641), Regent van het Spinhuis, (1646), en Kerkmeester van de Oude Zijds Kapel (1655). Na twee dochters werd zoon Rochus geboren, (1645-1679), welke o.a. met zijn koopmanschappen op de Levant georiënteerd was maar ook in koloniale waren handelde. Zijn loopbaan ontwikkelde zich overeenkomstig die van zijn vader; hij was kapitein der burgerij (1672) en kerkmeester van de Oosterkerk, maar is al jong overleden. Zijn vrouw, Sara de Marex, (1649-1704) liet hij met twee kinderen achter, o.a. zijn zoon, naar diens grootvader, Nicolaas Rochuszn geheten.

Deze zoon was degene, die in 1700 **Middelvaart** kocht, vermoedelijk bekostigd uit de erfenis van zijn grootvader (overleden 1695; aankoop 1700). Hij wordt vaak verward met zijn grootvader, maar van deze is niet bekend geworden dat hij een buitenverblijf in bezit had.

Sara de Marez werd reeds genoemd bij de bespreking van **Bassenhoff**, waar zij kwam te wonen toen zij in Lodewijk de Bas haar derde echtgenoot vond. De jonge Nicolaas is zo op deze buitenplaats opgegroeid, zonder dat dit er toe geleid heeft dat zijn naam bij de vermaarde ossenweiders wordt genoemd. Hij was in 1682/'83, toen zijn moeder voor de derde maal trouwde, maar in haar kortstondige 2e huwelijk geen kinderen kreeg, 10 jaar oud.

Een groot deel van de 18e eeuw in handen van vrouwen

Nicolaas, die dus in 1700 eigenaar werd van **Middelvaart**, was getrouwd met Johanna Schulerus. Zij is na het jong overlijden van haar echtgenoot gebruik blijven maken van deze buitenplaats.

Van de weduwe, Johanna Schulerus, weten wij door een akte uit 1723, waarbij een in 1701 gemaakte vergissing inzake de aanslagen van de Zeedijksgelden werd hersteld en verrekend.¹² Johanna is dan al wat langere tijd weduwe. Zij ondertekende zelfstandig de akten, zonder nadere goedkeuring van enig manspersoon.

Hun enige dochter, Sara Maria, trouwde met Pieter van Alphen en schonk hem vier kinderen. Dit echtpaar behield de buitenplaats ruim vijftig jaar. Na het overlijden van zijn vrouw verkocht Pieter van Alphen die in augustus 1774; zelf overleed hij voordat in september de notaris de overdracht in een akte kon vastleggen.¹³

Er werd bemiddeld door een makelaar in opdracht van vrouwe Elisabeth van Almonde, weduwe van dominee Johannes Deknatel, predikant in de mennonieten Gemeente, bijgestaan door haar zoon Jan Deknatel.

De omschrijving luidt dan: *hofsteede met desselfs heeren huysinge, koetshuys en stal-linge, tuynhuys, loots, hooybergh alsmede een steyger en schuytenhuys aen de Vaert en verdere getimmerten daerop staende met omtrent 20 morgen lands, gelegen agter gemelde hofsteede en daarbij behoorende, staende en gelegen tusschen Baambrugge en Loenersloot, strekkende voor uyt 't Geyn tot agter aen den Indijk, conform de Veil- en verkoop cedulle van 08-08-1774.*

Tussen **Geynwyck** en **Middelvaart** hebben oorspronkelijk twee boerderijen gelegen, waarvan één sinds de dertiger jaren van de 18e eeuw werd geïncorporeerd in **Geynwyck**¹⁴. De andere, genaamd **Overvliet**, was lange jaren het boerenbedrijf van Jacob Jacobsz. Heus en later van zijn weduwe. Met haar sluiten de erven Deknatel, vertegenwoordigd door Jan en Hillegonda Jacoba Deknatel, een overeenkomst om de grenzen tussen **Overvliet** en **Middelvaart** wat meer recht te trekken, hetgeen geëffectueerd werd doordat een sniep grond van 16 à 18 roeden van **Overvliet** aan de buitenplaats werd overgedragen.¹⁵

Ofschoon Jan Deknatel nog in 1796 is overleden, duurt het tot 1802/1803 al eer de erfenis wordt geregeld. Hij had namelijk in zijn testament een aantal legaten beschreven in die vorm, dat aan de begunstigten jaarlijks een uitkering moest worden gedaan. De door Jan aangewezen executeurs wensten om die reden van de baten van de nalatenschap niets af te geven zolang niet alle begunstigten zouden zijn overleden. Dit is blijkbaar in 1802 het geval.^{16 17}

Van de beide dochters is dan nog alleen Hillegonda Jacoba in leven, getrouwd met Jacob Gijsbert van der Smissen, die aan de executeurs van de boedel van haar moeder opdracht heeft gegeven de buitenplaats te verkopen. De koper is Anthony Bruyningh, een telg uit een geslacht dat reeds eerder bij grondtransacties in Abcoude-Baambrugge betrokken was.

Middelvaart wordt in de koopakte als volgt omschreven: *hofstede met desselfs heeren huizinge, koetshuis en stallinge, tuinhuis (elders tuinmanswoning genoemd), en loots, hooyberg, alsmede een stijger en schuytenhuis en verdere getimmerten met omtrent 20 morgen lands achter gemelde hofstede, strekkende voor wyt 't Geyn tot agter aan de Indijk.* De koopsom bedroeg f14.075,- waarin begrepen f400,- voor losse broeramen en gereedschappen, alsmede 1,5 morgen, gelegen aan de Indijk onder het gerecht van Nigtevecht voor f375,-.^{18 19} De totale koopsom bedroeg f14.450,-.

Grevenstuk meldt²⁰ dat Anthony Bruyningh, *die in 1805 overleed, de laatste eigenaar was van de wijnkopers-firma Bruyningh, welke firma in de Franse tijd achteruit ging. Anthony woonde in Amsterdam op de Oude Turfmarkt en verbleef des zomers met zijn zuster op Middelvaart.*²¹ [Verondersteld wordt dat hier had moeten staan: zusters, gezien Louisa Helena en Geertruyd Bruyning, beiden wonende te Amsterdam, als enige erfgenamen worden aangemerkt en nergens van enig onderscheid tussen de beide zusters en hun broer sprake is²²]

Over hetgeen nadien is gebeurd geeft een lange notarisakte uit 1835 nader zicht: Van de zusters Bruyningh is Louisa Helena in 1824 op de hofstede **Middelvaart** overleden. Geertruyd heeft in 1834 t.o.v. notaris Rutger Jan Toelaer een nieuw testament gepasseerd, waarbij zij *de Vrouwe Catharina Agnes Maria Hooft, echtgenote van de WelEdGestr. Heer Adolf Jan Heshuysen, Ridder in het Legioen van Eer, Oud Luitenant-Kolonel bij de infanterie in dienst van Zijne Majesteit de Koning der Nedelanden, thans buiten beroep, wonende te Amsterdam op de Heerengracht bij de Utrechtse straat* aanwijst als haar universele erfgenamt.

{Bij het navorsen van de wat verder zuidwaarts gelegen buitenplaats **Velthoen** zal vermoedelijk blijken welke relatie met het geslacht Hooft, eigenaar van **Velthoen** en het daarin geïncorporeerde **Wiesenburg** heeft bestaan.}

Afb.4. Middelvaart, Baambrugge, in 1843, door P.J.Lutgers (*Gezigten aan de Rivier de Vecht* 2001).

Nog éénmaal in oude glorie

Namens Catharina Hooft werden de tot deze nalatenschap behorende onroerende goederen in September 1835 ter veiling gebracht en voor zover gelegen in Baambrugge, aangekocht door Jan Jansen.²³

De omschrijving luidt dan: *een heerenhofstede, genaamd **Middelvaart**, met derzelver heerenhuizinge, tuinmanswoning, koetshuis, paardenstalling, koepel of Chinese tent, loots en verdere getimmerten, broei en moestuinen, wandelingen, lanen, goudvischkom, bosschen en vijvers, groot een bunder 55 roeden en 34 ellen, kadastraal bekend ... enz. mitsgaders een bank of gestoelte in de kerk van Baambrugge.*

Zoals zo vaak werden de landerijen, in de verwachting van een hogere totaalopbrengst, afzonderlijk geveild, omschreven als een perceel wei- of hooiland, groot 13 bunder 98 roeden met de daarachter liggende een bunder 46 roeden en 20 ellen onder de Gemeente Vreeland, mitsgaders een strook grond groot 16 roeden en 50 ellen, thans met houtgewas beplant, totaal derhalve 15 bunder, 60 roeden en 70 ellen, liggende achter en zijwaarts het vorige perceel, kadastraal bekend enz., alsmede gemeente Vreeland, sectie B, nr 72, groot een bunder 46 roeden en 20 ellen. De strook land, die behoord heeft tot de boerderij

Overvliet is getransporteerd aan jonkvrouw Geertruyd Bruiningh in 1827 t.o.v. de Abcouder notaris Hendrik Viervant.

Het perceel met het heerenhuis alsmede het houtgewas waren in eigen gebruik.²⁴

Tussen 1730 en 1843 moet de ingang aan de linkerkzijde weggenomen zijn (Afb.4) evenals het houten hek langs het zandpad tussen de gemetselde bakstenen pilaren. Lutgers toont geen afsluitbaar hek, wel twee ijzeren hekdelen aan weerszijden van de toegang waarin de naam 'Middel Vaart' in vergulde letters gestaan zal hebben.

Betrekkelijk kort na deze aankoop van **Middelvaart** is in 1838 Johanna Christina Viruly, de echtgenote van Jan Jansen, op de buitenplaats overleden, waarmede hij met vijf minderjarige kinderen achterbleef. Tot voogd werd aangewezen haar broer Michiel Viruly Jan Dionijszn, koopman te Rotterdam, met als gemachtigde Johannes Mattheus Zembsch, genees- heel- en verloskundige te Baambrugge.

Het opmaken van de boedelinventaris nam 2 dagen in beslag. Daarvan wordt hier slechts genoemd hetgeen in het koetshuis werd aangetroffen nl. een bruin geschilderde calèche of kapwagen, een groen geschilderd kapwagentje, een groengeschilderde tilbury, twee zwarte langstaart merrie paarden en het livrei van de koetsier.²⁵ Later blijkt dat er ook een ezelwagen, een bokkenwagen en een arreslee gestaan hebben. Daarvoor stond in de wei een ezel. In het Gein lag voor het huis onder de steiger een praam (lage brede schuit voor vervoer van vee, mest, zand, hooi en turf, die geboomd werd).

Jan wijzigt een keer zijn testament, o.a. om een legaat in te stellen voor Henriëtta Vlug, waarschijnlijk zijn huishoudster, *wegens goede oppassing en hartelijkheid aan de kinderen betoond*.²⁶

In de jaren 40 van de 19e eeuw werd de spoorlijn Amsterdam-Utrecht aangelegd, welke doorsnijding ook de landerijen van Jan Jansen heeft getroffen. Er zijn dan twee nieuwe kadastrale nummers gevormd: 1422, behorende bij het herenhuis en 1343, behorende bij de landerijen. De nummers 913 t/m 922 komen niet meer voor in de veilcondities. deze zijn gedeeltelijk benut voor de aanleg van de spoorbaan en wat daarvan overschoot werd vernummerd tot 1343 en 1422. Deze afsplitsing leidde er op dat moment nog niet toe dat de landerijen in andere handen kwamen. Dit zou pas gebeuren na het overlijden in 1848 van Jan Jansen, die dat jaar op **Middelvaart** de laatste adem uitblies.

Van de vijf kinderen waren toen de jongste twee nog minderjarig. De zeer uitvoerige inventaris²⁷, ten behoeve van een veiling daarvan, geeft ons de indruk

dat het gezin van Jan Jansen deze buitenplaats nog heeft benut op de wijze zoals dit in de 18^e eeuw gebruikelijk was. De eerder genoemde twee paarden werden met de ezel en de in de inventaris opgenomen rijtuigen afzonderlijk geveild, hetgeen *f*1831,90 opbracht.²⁸

Uit de veilcondities van een volgende veiling, in 1852, kan worden opgemaakt dat de landerijen in 1849 in handen waren gekomen van Johanna Jansen, echtgenote van Jan Jacob van Voorthuysen te Abcoude. Het herenhuis was door haar echtgenoot gekocht.

In mei 1852 werd de buitenplaats geveild, opnieuw het herenhuis en de landerijen afzonderlijk.²⁹ Daarvoor vonden verkopen van tal van roerende goederen plaats.

Resultaat van de veiling was dat het herenhuis werd opgehouden, doch dat de landerijen in handen kwamen van Willem Broere. Bij de buitenplaats **Geynwyck**³⁰ werd opgemerkt, dat zijn vader, Gijsbert Broere, de landerijen, die oorspronkelijk tot die buitenplaats behoorden, ook een aparte agrarische bestemming gaf.

Later zal Middelveart ook in handen van Willem Broere zijn gekomen.

In 1891 blijken de erven van Willem Broere te zijn: Gijsbertus Broere, veehouder te Abcoude, Johannes Broere en Gijsbertus Goes, veehouder te Baambrugge, getrouwd met hun zuster, Maria Broere. In dat zelfde jaar veranderde ook de omschrijving van het bezit in die zin dat waar vóórdien sprake was van 'heerenhofstede', nu gesproken wordt van 'boerenhofstede'. In dat jaar kocht Philippina Constantia Isabella Voombergh (1827-1905), echtgenote van jhr. Jan Willem van Loon (1816-1876) te Amsterdam voor *f*16.000 de 'boerenhofstee met tuinmans- of koetsierswoning genaamd Middelveart'. Enigszins in tegenpraak hiermee blijkt het 'herenhuis' verhuurd te zijn à *f*190 per jaar aan de heer Hissink. Vanaf 1926 tot 1978 waren Andries van Voorthuysen, zijn zoon, kleinzoon en nu achterkleinzoon eigenaars van **Middelveart**, die het herenhuis verhuurden. Andries kocht de plaats van jkvr. Anna Louisa Agatha van Loon (1852-1940), die hem in 1905 van haar moeder had geërfd. Zij was in 1892 getrouwd met mr. Willem Karel Frederik Pieter graaf van Bylandt (1841-1924).³¹ Al vanaf 1903 huurden de Van Voorthuysens het koetshuis als onderhuurder van Portengen. De vierde generatie van de Van Voorthuysens bewoont nog het inmiddels sterk verbouwde koetshuis achter **Middelveart**. De mondelinge overlevering in die familie wil dat het, rond 1700 aan de oostzijde tegen het 17de eeuwse huis aangebouwde, herenhuis tussen 1852 en 1891 is afgebrand. De voordeur met bovenlicht, die op afbeelding 4 goed te zien is, is met het raam daarboven gespaard gebleven. Beide zijn herplaatst in een aanbouw met plat

Afb.5. Middelvaart in 1960 zonder trap aan de straatgevel (Foto W.M. Timmer).

Afb.6. Middelvaart in 2005 met trap aan de straatgevel (Foto W.M. Timmer).

dak, die, na de afbraak van het herenhuis, achter tegen het 17de eeuwse huis is neergezet. Dat 17de eeuwse huis is één flinke kamer diep met de gang in het midden tussen twee even grote vertrekken. Die gang kreeg rond 1700 een getoogd stucplafond. In het onderhuis was aan de westzijde een lage kelder met een gemetselde toog als plafond die de hele ruimte tussen voor en achterwand overspant. Die ruimte is in 1978 uitgegraven om stahoogte te creëren. Aan de oostzijde van het souterrain lag de keuken waarvan de twee raampjes aan de straatkant van binnen in getoogd gemetselde muurnissen zijn aangebracht. Ook de kelder heeft zulke raamnissen. Het hele huis, dat tot 1978 in tweeën werd bewoond, werd dat jaar onderhanden genomen onder leiding van de Loenense architect Ehlhardt door de eveneens Loenense aannemer Verwoerd. Het was hun eerste grote restauratie. Opdrachtgevers waren de heer A.J. Slaman en zijn vrouw E.-J. Richard. Zij hebben de trap aan de straatzijde weer teruggebracht zoals die in afbeelding 1 te zien is. Zij bewonen het huis op dit moment nog steeds.³²

Als men foto's uit het midden van de 20ste eeuw (Afb.5) met een recente foto (Afb.6) vergelijkt is te zien dat bovengenoemde trap uit 1730, evenals in 1843, ontbrak in 1960.

Ir. D.L.H.Slebos

Abcoude Januari 2006

Overzicht van Eigenaren

Huygh Goverts de Beer, 1691-?	
Abraham van Dorssen, ?-1700	<i>Verkoop</i>
Nicolaes Rochuszn.van Capelle, 1700 -17..	<i>Vererving</i>
Johanna Schulerus, wed. Nicolaas van Capelle	<i>Vererving</i>
Sara Maria van Capelle 1774	<i>Vererving</i>
Pieter van Alphen, 17..-1774	<i>Verkoop</i>
Elisabeth van Almonde, 1774-17..., wed. ds. Joh. Deknatel	<i>Vererving</i>
Jan Deknatel 17..-1796	<i>Vererving</i>
Hillegonda Deknatel, geh. met Jacob Gijsbert van der Smissen 1796-1802	
	<i>Verkoop</i>
Anthony Bruyningh 1802-'05	<i>Vererving</i>
Geertruyd Bruyningh 1805-'34	<i>Vererving</i>
Catharina Hooft 1834-'35	<i>Verkoop</i>
Jan Jansen, 1835-'52	<i>Verkoop, einde buitenplaats</i>
Willem Broere 1852-'90, geh. met Petronella Koekenbier	<i>Vererving</i>
Erven Broere 1890-'91	<i>Verkoop f16.000</i>

Philippina Constantia Isabella Voomborgh 1891-1905
jkvr. Anna Louise Agatha van Loon 1905-1926, douarière Willem Karel
Frederik Pieter graaf van Bylandt
Familie Van Voorthuijsen 1926-1978
Abraham Johannes Slaman 1978-2006, geh.met Ellen-Joyce Richard

Vererving

Verkoop

Verkoop

Noten

1. HUA. Dorpsger. nr. 8, pag 64v, d.d. 21-12-1691.
2. HUA. Dorpsger. nr. 19, d.d. 23-12-1700.
3. HUA. Dorpsger. nr. 8, d.d. 13 en 20-06-1701
4. Rademaker. A. *Hollands Arcadia*. Amsterdam 1730.
5. *Niftarlake Jb. 2003*, pag. 73.
6. *Niftarlake Jb. 2001*, pag. 56.
7. *Niftarlake Jb. 2001*, pag. 55 en 94-95.
8. HUA Dorpsger nr. 8, d.d. 05-06-1685.
9. *Niftarlake Jb. 1998*, pag. 92.
10. Zie noot 3.
11. Elias, J.E., 1903-'04, *De Vroedschap van Amsterdam*, nr. 190.
12. HUA. N.a. nr. 1, fol. 48.
13. HUA. Dorpsger. nr. 10, d.d. 15-06-1723.
14. GAA. N.a. nr. 11652, d.d.02-09-1774.
15. *Niftarlake Jb. 2004*, pag. 106.
16. HUA. Dorpsger. nr. 15, d.d. 24-08-1790
17. GAA. N.a. nr. 16418, d.d. 30-07-1795.
18. GAA. N.a. nr. 16420, d.d. 28-01-1796.
19. GAA. N.a. nr. 18016, d.d. 10-02-1803.
20. *Niftarlake Jb. 1930*, pag. 18-19
21. HUA. Dorpsger. nr. 16, d.d. 02-04-1803,
22. HUA. Dorpsger. nr. 17, d.d. 25-06-1805.
23. GAA. N.a. Nots. Weyland d.d. 28-09-1835.
24. GAA. N.a. nr. 20964 A en B, 23-09-1835.
25. HUA. N.a. nr. 89, d.d. 18-06-1839.
26. HUA. N.a. nr. 2356, d.d. 18-03-1840.
27. HUA. N.a. nr. 99, d.d. 06-05-1848.
28. HUA. N.a. nr. 100, d.d. 05-07-1848.
29. HUA. N.a. nr. 2405, d.d. 04-05-1852.
30. *Niftarlake Jb. 2004*, pag. 106.
31. *Ned. Adelsboek 1915*, pag. 189, en 1966, pag. 409.
32. Vriendelijke mededeling aan E. Munnig Schmidt door de heer Slaman 18-02-2006.